

כמים תימים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 385

א' אייר
תשפ"ו

פרשת תזריע - מצורע

דרך חיים

טובות". וכן כתב מורנו רבי חיים ויטאל בשערי קדושה (חלק א שער ב): "המידות הטובות והרעות הן כסא ויסוד ושורש אל הנפש העליונה השכלית, אשר בה תלוין תרי"ג מצוות התורה... ולפיכך אין המידות מכלל תרי"ג המצוות, ואמנם הן הכנות עיקריות אל תרי"ג המצוות בקיומם או בביטולם". והגר"א (אבן שלמה א א-ב) הוסיף וכתב ש"כל עבודת ה' תלוי בתיקון המידות, שהם כמו לבוש להמצוות וכללי התורה, וכל החטאים מושרשים במידות. עיקר חיות האדם הוא להתחזק תמיד בשבירת המידות, ואם לא למה לו חיים".

וכתב המדרש שמואל: "ואני אומר כי בהיות הימים הללו ימי דין, כי באלו הימים מתו תלמידי ר"ע, מורה היות זמן שמידת הדין מתוחה בעולם. ולכן כל אדם ירא וחרד ויכנסו דברי המורים והתוכחות הללו בלבו, ואף גם זאת כי האדם נכנע קצת באלו הימים שנוהג בהם מנהג אבלות שנהגו העולם שלא להסתפר באלו הימים וגם שלא לישא אשה. ובהיות לב האדם נכנע קצת, ישמע ויתנהג על פי המידות הללו ששנו בזאת המסכתא בימים הללו יותר מכל ימות השנה, והלוא בהכנת הזמן יכנע מעט מזער לבבו הערל".

עולה מדבריו שדווקא ימי הדין הללו הם זמן לדייק את מעשינו ועבודת המידות. במיוחד שימי ספירת העומר הם ימי ההכנה לקבלת התורה, ונהגו לעסוק בהם בלימוד מסכת אבות שבה מתבררים ענייני המידות הטובות, שהם הם היסוד והשורש לכל קבלת התורה.

שבת שלום!

בזרנו של ר' אריה

✪ יפר הרב אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת 'מיר' בירושלים:
אצל ר' אריה היה כל אדם 'עולם מלא' ו'בן יחיד'. פעם שאלתיו: כיצד אתה מפרנס כל כך את יומך?

"עץ ארז ושני תולעת ואזוב" (ויקרא יד ד). הפסוק כאן ובפרשת טהרת פרה אדומה מזכיר שלושה רכיבים המשמשים לטהרת המצורע והטמא: עץ ארז, שני תולעת ואזוב. אלא שישנו הבדל בסדר ההזכרה: כאן הסדר הוא "עץ ארז ושני תולעת ואזוב", ואילו בפרשת פרה הסדר הוא "עץ ארז ואזוב ושני תולעת". ויש להבין את טעם שינוי הסדר בין הפרשות, שכאן התיאור הוא מן הגבוה - הארז אל הנמוך - שני התולעת ורק לאחר מכן מוזכר האזוב הגבוה משני התולעת, בעוד בפרשת פרה התיאור הוא מן הגבוה אלא הנמוך.

ידועים דברי הרמב"ם (הלכות דעות פ"ד, שמונה פרקים פ"ד) שבעבודת המידות יש ללכת בדרך האמצע ולא בדרך קיצונית. וכאשר האדם נגוע במידה רעה מסוימת הדרך היא שיטה עצמו תחילה לקיצוניות ההפוכה, ואחר כך יתייצב בדרך האמצע. לכך רומזת התורה כאן במצורע, שהסדר הוא עץ ארז ושני תולעת ואזוב, מי שנגוע בחטא הגאווה וההתנשאות, עליו ללכת ולהיות כתולעת, ורק אח"כ יתייצב על האמצע בין תולעת לארז, שהוא האזוב. בעוד בפרשת חקת הסדר הוא הרגיל, מן הגבוה אל הנמוך.

ימים אלו - ימי ספירת העומר, הם ימים של תיקון המידות, כידוע ממה שלמדנו רבותינו (יבמות סב:): "י"ב אלף זוגים תלמידים היו לו לר' עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה. והיה העולם שמם עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם: ר' מאיר, ור' יהודה, ור' יוסי, ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת".

הסיבה שימים אלו התייחדו לעבור המידות טמון בדברי המשנה במסכת אבות (ג יז): "רבי אלעזר בן עזריה אומר: אם אין תורה, אין דרך ארץ. אם אין דרך ארץ, אין תורה". וכפי שפירשה רבנו יונה: "רצה לומר, שצריך תחילה לתקן את עצמו במידות, ובזה תשכון התורה עליו, שאינה שוכנת בגוף שאינו בעל מידות

אם כך כיצד בכל זאת ניתן לטבל ירקות? אדם המעוניין למלוח ירק סמוך לאכילתו יכול למלוח חתיכה אחת ולאכלה, וכך את השנייה, וכן הלאה. ובתנאי שיעשה כן לכל חתיכה בפני עצמה ולא ישהה את המלח על גבה. אלא יאכל מיד לאחר נתינת המלח על גבי הירק. אפשרות נוספת מובאת בדברי בעל תרומות הדשן ומרן היביע אומר בלשון 'יש מי שאומר', שניתן לטבל גם כמה חתיכות אך שלא תיגענה זו בזו, ולאחר מכן לאכלן בזו אחר זו, שגם אם הזיעו מעט אין בזה חסרון (ט"ז). אפשרות נוספת היא מיד לאחר נתינת המלח לתת שמן זית, מיץ לימון או חומץ, שאז נתינת אותם משקים מחלישה את עצמת העיבוד שנעשית בירק על ידי המלח (שלט"ג, הובאו דבריו במג"א ומ"ב) או להפך את הסדר ולהקדים ולתת שמן זית ורק לאחר מכן את המלח (תורת שבת מהר"י וייל). אך כאמור בשום אופן אין לתת את המלח ולהמתין קודם נתינת השמן, שבזה יש איסור.

שו"ת עם הרב חיים איזלס

שאלה: האם נשים חייבות לספור ספירת העומר?
תשובה: כתב הרמב"ם (הלכות תמידין ומוספים פ"ז הלכה כ"ד) שאין לנשים לספור ספירת העומר, וכך מופיע גם בזהר (פ' תצוה). אך המג"א (סי' תפט סק"א) כתב שהן קיבלו זאת כחובה על עצמן. אמנם כל שאר הפוסקים חלקו על דעתו, כפי שהרחיב בעל המנחת חינוך (סי' ש"ו). וכן כתבו שעפ"י ה"זהר"ק (פ' אמור) אין להן לספור. ובבית הגר"י קנייבסקי זצ"ל ספרו הנשים את ספירת העומר. אולם יש להזהיר את בנות ספרד שגם אם הן סופרות שלא יברכו על הספירה, כי דעת רבותינו הספרדים שאין לנשים לברך על מצות עשה שהזמן גרמא.

שאלה: האם ניתן לברך ברכת "שהחיינו" בימי הספירה?

תשובה: מרן המ"ב (סי' תצג סק"ב) פסק שאם הזדמן לו דבר שמברכים עליו "שהחיינו" מברך. מרן הרב חיים קנייבסקי זצ"ל ביאר שאין כוונת המשנה ברורה דווקא למקרה שהזדמן, אלא שמותר לכתחילה לחפש אחר דבר חדש ולברך עליו "שהחיינו". מי שמתבונן בפוסקים רואה שרבים אמרו שאין מקור וזכר למנהג שלא לברך לברך "שהחיינו" בימי הספירה, כמו שהאריכו בעל שו"ת לבושי מרדכי (סי' קנג), הכה"ח (סי' תצג סק"ד) ומרן ביבי"א (ח"ג סי' כו).

אולם אלו שמחמירים יש להם על מי להישען. משום שרבינו ירוחם - אחד מגדולי הראשונים (ח"א סי' נה)

מרביץ תורה שחרית וערבית, משכין שלום, מנחם אבלים, ואף סיפק בידך ליטול חלק בשמחות מצוה? השיבני ר' אריה: בהנץ השחר, בתום תפילת שחרית, אני קובע לי את סדר יומי, עת וזמן לכל ביקור, ומסתייע ביד.

ניסיתי אף אני לחקותו, הוסיף הרב פינקל, אך לא עלה הדבר בידי. ר' אריה בהגיעו לביקור היה מיסב עם הבריות כשסוכת שלום פרוסה עליו, דבריו בנחת וכולו אומר שלוח, והוא מנחיל כל זאת למסובים עימו ו'כולו שלהם'. חולפות דקות מספר והוא נעלם חרישית ואיננו...

לא כן אנכי, אפילו מתבקש אני לשהות שעה ארוכה, הכל חשים בכניסתי כי דחוקה עליי השעה וכי מונה אני את הדקות.
(איש צדיק היה עמ' 242)

הלכה ומנהג

תכמינוז"ל אסרו למלוח מאכלים בשבת באופנים מסויימים. לכן ראוי לעורר להקפיד שהמליחה תהיה באופנים המותרים בלבד. הגמרא (שבת קח.) מביאה איסור למלוח צנון בשבת. בטעם הדבר נחלקו הראשונים. לדעת הרמב"ם האיסור הוא שהדבר נראה ככבישה, שכן דרך הכובשים למלוח בתחילה ואח"כ להשרות בחומץ או מים עד שהירק מוכן. וכבישה אסורה בשבת מדרבנון, שהיא דומה לבישול. וטעם זה הוזכר בדבר מרן ונושאי כליו (או"ח סי' שכא. עי' מ"ב וכה"ח). אולם, לטעמו של רש"י, מליחת המאכלים אסורה משום שדומה ל'מעבד', שהוא אחד מל"ט אבות המלאכה האסורות בשבת - עיבוד עור בהמה. ועל אף שאין איסור תורה זה במאכלים (שבת עה:) רבנן אסרוהו (עי' מ"ב ושו"ע הרב).

ביארו הפוסקים (הנ"ל) שהאיסור למלוח מאכלים הוא דווקא בדברים שהרגילות לכבשם, כמלפפונים וכדומה, וכן בדברים שאין דרך לכבוש אותם אלא שעל ידי המלח נעשים מתוקנים לאכילה (ט"ז ומ"ב). לכן מאכלים שמטרתם מליחתם היא הוצאת זיעתם לצורך הכשרתם, בצל, צנון, שום, וכל דבר חריף או חמוץ שמטרת המלח להסיר מהם את חריפותם או חמיצותם (שו"ע הרב, בא"ח פ' בא). הוא הדין דברים שמטרת מליחתם להביא לריכוכם, כפולים וסוגים שונים של קטניות (שו"ע. מ"ב). ישנה טעות נפוצה שמותר למלוח מאכלים אלו בסמוך לאכילה, ואין הדין כן, שגם בסמיכות לאכילה עדיין יש 'מראית עין' במעשה המליחה והדבר יהיה אסור (שו"ע שכא ג).

שו"ת עם הרב חיים איזלס

המשך תשובה: כתב במפורש שלא לברך "שהחיינו" בימים אלה משום שהם ימי דין. וכך מצאתי גם בספר לקט יושר (דף צז), שהיה תלמידו של התרומות הדשן, בעוללות אפרים (ח"ב מאמר קז) ובספר צרור המור (פ' אמור). לכן מי שנוהג שלא לברך "שהחיינו" צריך התרת נדרים בכדי שיוכל לברך בימים אלו (תוספות חיים על חיי אדם כלל קלא).

נוסיף עוד את דברי הבן איש חי שדבריו הובאו בציץ אליעזר (ח"ח סי' מא) שגם לאלו שמחמירים שלא לברך "שהחיינו" בימי הספירה, עכ"פ בשבתות הספירה, בל"ג בעומר ובראש חודש בוודאי שהדבר מותר.

שאלה: מותר לי לחדש בגד, להסתפר ולעשות כל ייפוי של נשים לכבוד האירוסין שלי בספירת העומר?

תשובה: מותר לכתחילה לחדש בגד, להסתפר ולעשות כל מה שאת צריכה. נוסיף את דבריו של אביר הפוסקים רבי משה פיינשטיין זצ"ל (אגרו"מ יו"ד ח"ב סי' קלז), שלכאורה היה מקום לומר שאשה יכולה להסתפר בימי הספירה ללא שום חשש ופקפוק. שהרי אפילו באבלות בתוך ל' יום יש מחלוקת האם אשה יכולה להסתפר (הובאה בב"י סי' שצ ס"ק ה'), ומרן השו"ע (יו"ד סי' ש"צ ס"ה) פוסק שמותר לה להסתפר. אם כן לא יגרעו ימי ספירת העומר מאבלות ממש, ונתיר לאשה להסתפר בכל ימי הספירה לכתחילה. אלא שמרן הרמ"א (שם) אסר בימי האבל, אמנם בספירת העומר יש מקום לומר שגם הוא יתיר. על כל פנים בוודאי שלצורך מצווה, כאירוסין וכדומה, מותר לה לכתחילה להסתפר וללבוש בגד חדש.

